

**RADA
EVROPSKÉ UNIE**

**Brusel, 23. března 2005 (23.03)
(OR. fr)**

7619/05

CONCL 1

PRŮVODNÍ POZNÁMKA

Odesílatel: Předsednictví

Příjemce: Delegace

Předmět: **EVROPSKÁ RADA V BRUSELU
22. a 23. BŘEZNA 2005**

ZÁVĚRY PŘEDSEDNICTVÍ

Delegace naleznou v příloze závěry předsednictví Evropské rady v Bruselu (22. a 23. března 2005).

1. Zasedání předcházelo projev předsedy Evropského parlamentu, Josepa Borrellu, po němž následovala výměna názorů. Předseda Komise využil této příležitosti a přednesl strategické cíle Komise na období let 2005-2009. Hlavy států nebo předsedové vlád je vzali na vědomí a přivítali úzkou shodu Rady, Evropského parlamentu a Komise v otázce priorit Unie, zejména s ohledem na legislativní činnost v nadcházejících letech.
2. Evropská rada projednala tato témata:
 - I. Pakt stability a růstu
 - II. Hodnocení Lisabonské strategie v polovině období
 - III. Udržitelný rozvoj
 - IV. Změna klimatu
 - V. Mezinárodní termojaderný experimentální reaktor (ITER)
 - VI. Příprava setkání OSN na nejvyšší úrovni v září roku 2005
 - VII. Libanon

o
o o

I. PAKT STABILITY A RŮSTU

3. Evropská rada potvrzuje zprávu Rady ve složení pro hospodářské a finanční věci (ECOFIN) ze dne 20. března 2005 (viz příloha II) nazvanou „Zlepšení provádění Paktu stability a růstu“ a schvaluje její závěry a návrhy. Zpráva aktualizuje a doplňuje Pakt stability a růstu, který zahrnuje usnesení Evropské rady z Amsterdamu a nařízení Rady 1466/97 a 1467/97. Komise se vyzývá, aby urychleně předložila návrhy na změnu nařízení Rady.

II. OŽIVENÍ LISABONSKÉ STRATEGIE: PARTNERSTVÍ PRO RŮST A ZAMĚSTNANOST

A. STRATEGIE PRO DNEŠNÍ SVĚT

4. Po pěti letech od zahájení Lisabonské strategie jsou její výsledky smíšené. Vedle nesporného pokroku jsou zde nedostatky a zřejmá prodlení. S ohledem na výzvy, jež je třeba řešit, bude nutné zaplatit za opožděné nebo nedokončené reformy vysokou cenu, jak to ukazuje propastný rozdíl mezi potenciálem růstu Evropy a potenciálem růstu jejích hospodářských partnerů. Je proto třeba neprodleně jednat.
5. Za tímto účelem je nezbytné dát Lisabonské strategii neprodleně nový impuls a nově stanovit jako priority růst a zaměstnanost. Evropa musí obnovit základ své konkurenceschopnosti, zvýšit svůj potenciál růstu a svoji produktivitu a posílit sociální soudržnost, a přitom klást hlavní důraz na znalosti, inovaci a optimalizaci lidského kapitálu.
6. K dosažení těchto cílů musí Unie zmobilizovat všechny vhodné zdroje na úrovni jednotlivých členských států i Společenství - včetně politiky soudržnosti - ve třech rozměrech strategie (hospodářském, sociálním a environmentálním), aby se tak více využilo jejich součinnosti v obecném rámci udržitelného rozvoje. Kromě vlád by všichni ostatní dotyční účastníci - parlamenty, regionální a místní orgány, sociální partneři a občanská společnost - měli být na strategii zainteresováni a aktivně přispívat k dosažení jejích cílů.
7. Současně s tím bude muset finanční výhled na období let 2007-2013 poskytnout Unii dostatečné prostředky k uskutečňování jejích politik obecně, včetně politik přispívajících k dosažení Lisabonských priorit. Nezbytným předpokladem pro podporu úsilí ve prospěch růstu a zaměstnanosti jsou zdravé makroekonomické podmínky. K tomu přispějí změny Paktu stability a růstu, které zároveň umožní členským státům plně se věnovat úlohám při oživení dlouhodobého růstu.

8. Evropská rada vítá sdělení Komise Společně k růstu a zaměstnanosti - Nový začátek Lisabonské strategie předložené u příležitosti hodnocení v polovině období. V této souvislosti vítá významný přínos Evropského parlamentu, Výboru regionů, Hospodářského a sociálního výboru a sociálních partnerů. S ohledem na tyto návrhy Evropská rada žádá Komisi, Radu a členské státy, aby neprodleně zahájily oživení uvedené strategie na základě následujících prvků zaměřených na růst a zaměstnanost.
9. Evropská rada vítá závazek vyjádřený sociálními partnery na vrcholné schůzce tripartity dne 22. března. Vyzývá sociální partnery, aby v rámci svých příslušných pravomocí předložili společný pracovní program pro růst a zaměstnanost. Kromě jiného vybízí Hospodářský a sociální výbor, aby s hospodářskými a sociálními výbory členských států a jinými partnerskými organizacemi vytvořil interaktivní síť občanských iniciativ, jejímž cílem je podporovat provádění strategie.

B. ZÁKLADNÍ PRVKY OŽIVENÍ STRATEGIE

Znalosti a inovace - hnací síly udržitelného růstu

10. Evropský prostor znalostí by měl umožnit, aby si podniky vytvářely nové konkurenční faktory, aby spotřebitelé využívali nového zboží a služeb a aby pracující získávali nové dovednosti. Z tohoto hlediska je důležité rozvíjet výzkum, vzdělávání a všechny formy inovace, pokud umožňují přeměnu znalostí v přidanou hodnotu a vytvářejí více pracovních místa a lepší pracovní místa. Kromě toho musí být v nadcházejících letech podporován skutečný dialog mezi zástupci veřejného i soukromého sektoru, kteří aktivně působí ve znalostní společnosti.

11. V oblasti výzkumu a vývoje zůstává zachován obecný cíl dosáhnout investic ve výši 3 %, s odpovídajícím podílem soukromých a veřejných investic. Na vnitrostátní úrovni je třeba stanovit určité mezistupně. Tohoto cíle bude dosaženo mimo jiné daňovými pobídkami pro soukromé investice, lepším pákovým efektem veřejných investic a modernizací řízení výzkumných ústavů a univerzit.
12. Sedmý rámcový program pro výzkum a rozvoj se stane novým impulsem pro evropský výzkumný prostor ve prospěch všech členských států tím, že posílí evropskou spolupráci, podpoří soukromé investice v oblastech klíčových pro konkurenceschopnost a napomůže k odstranění technologické mezery. Program by měl mít pákový efekt na vnitrostátní rozpočty pro výzkum. Přitažlivost, kterou má Evropa pro výzkumné pracovníky, by měla být posílena účinným zlepšováním podmínek, v nichž působí a v nichž vykonávají svoje povolání. V rámci tohoto programu by bylo důležité zřídit Evropskou výzkumnou radu určenou k podpoře špičkového i základního výzkumu. Práce na Evropském kosmickém programu umožní využívání inovačních kapacit a značného potenciálu v tomto odvětví.
13. Členské státy by měly vypracovávat své inovační politiky s ohledem na své specifické rysy, přičemž by měly mimo jiné sledovat tyto cíle: vytvářet podpůrné mechanismy pro novátorské malé a střední podniky, včetně nových podniků s vyspělou technologií, podporovat společný výzkum podniků a univerzit, zlepšovat přístup k rizikovému kapitálu, orientovat veřejné zakázky na novátorské výrobky a služby, vytvářet partnerství za účelem inovace a inovační střediska na regionální a místní úrovni.
14. Nový program Společenství týkající se konkurenceschopnosti a inovace by měl být velkým impulsem pro inovaci v celé Evropské unii díky tomu, že vytvoří nový mechanismus pro financování novátorských malých a středních podniků s velkým potenciálem růstu, že zracionalizuje a posílí síť technické podpory pro inovaci v podnicích a že podpoří rozvoj regionálních středisek a evropských sítí pro inovaci.

15. Evropská rada bere na vědomí záměr Komise předložit návrh na zřízení Evropského technologického institutu.
16. Evropa potřebuje mít na celém svém území rozvinuté průmyslové zázemí. Nezbytné prosazování aktivní průmyslové politiky znamená posilování konkurenčních výhod průmyslové základny, přičemž se zajistí, aby se opatření na vnitrostátní, mezistátní a evropské úrovni vzájemně doplňovala. Sledování tohoto cíle bude spočívat mimo jiné v technologických iniciativách založených na partnerství mezi veřejným a soukromým sektorem a v organizování technologických platforem za účelem vypracování dlouhodobých výzkumných programů. O své přípravné práci v této oblasti podá Komise zprávu do června.
17. Evropská investiční banka bude muset rozšířit svoji strukturovanou finanční facilitu na projekty v oblasti výzkumu a vývoje a spolu s Komisí prozkoumat nové způsoby využití prostředků Společenství jako pákového efektu pro půjčky EIB.
18. Je nezbytné vytvořit plně integrující informační společnost založenou na všeobecném využívání informačních a komunikačních technologií ve veřejných službách, malých a středních podnicích a domácnostech. Za tímto účelem se iniciativa i2010 zaměří na výzkum a inovaci v oblasti informačních a komunikačních technologií, na rozvoj průmyslu obsahu, zabezpečení sítí a informací, jakož i na konvergenci a interoperabilitu s cílem vytvořit informační prostor bez hranic.

19. Evropská rada zdůrazňuje významný přínos politiky v oblasti životního prostředí pro růst a zaměstnanost a také pro kvalitu života, zejména díky rozvoji ekologické inovace a ekologických technologií, jakož i udržitelnému řízení přírodních zdrojů, což vede k vytváření nových odbytišť a nových pracovních příležitostí. Zdůrazňuje význam efektivnosti využívání energie jako faktoru důležitého pro konkurenceschopnost a udržitelný rozvoj a vítá záměr Komise vypracovat v roce 2005 Evropskou iniciativu týkající se efektivnosti využívání energie a Zelenou knihu. Ekologické inovace a environmentální technologie by se měly těšit velké podpoře, zejména v energetice a dopravě, přičemž zvláštní pozornost by měla být věnována malým a středním podnikům a podpoře ekologických technologií při veřejných zakázkách. Toto odvětví má kromě svého růstu na vnitřním trhu značný vývozní potenciál. Evropská rada vybízí Komisi a členské státy k naléhavému provádění akčního plánu pro ekologické technologie, včetně konkrétních akcí s časovým rozvrhem dohodnutým s hospodářskými subjekty. Evropská rada znovu potvrzuje důležitost cíle, jímž je zastavit do roku 2010 snižování biologické rozmanitosti, zejména tím, že tento požadavek bude začleněn do jiných politik s ohledem na význam biologické rozmanitosti pro některá hospodářská odvětví.

Přitažlivá oblast pro investice a zaměstnání

20. Za účelem podpory investic a vytvoření přitažlivých podmínek pro podniky a pracující musí Evropská unie dokončit vytvoření svého vnitřního trhu a učinit svůj regulativní rámec příznivější pro podniky, které zase musí vyvinout svůj smysl pro sociální odpovědnost. Zapotřebí je rovněž účinná infrastruktura týkající se mimo jiné problému chybějících článků, vysoce kvalitní a cenově dostupné služby obecného zájmu a zdravé životní prostředí založené na udržitelné spotřebě a výrobě a vysoké kvalitě života.
21. Evropská rada vyzývá členské státy, aby vynaložily veškeré úsilí ke splnění závazků učiněných v Barceloně v březnu roku 2002, zejména pokud jde o provedení směrnic ve vnitrostátních právních předpisech.

22. Pro dotvoření vnitřního trhu stanovila Evropská rada níže uvedené prioritní oblasti.

Pro podpoření růstu a zaměstnanosti a pro posílení konkurenceschopnosti musí být vnitřní trh služeb plně fungující, za současného zachování evropského sociálního modelu. S ohledem na probíhající diskusi, která ukazuje, že současné znění návrhu směrnice neodpovídá plně požadavkům, Evropská rada požaduje, aby v rámci legislativního procesu bylo vynaloženo veškeré úsilí za účelem dosažení širokého konsensu pro dosažení všech těchto cílů. Evropská rada poznamenává, že účinné služby obecného ekonomického zájmu hrají důležitou úlohu v konkurenceschopné a dynamické ekonomice.

Jakákoliv dohoda o systému REACH musí zajistit soulad mezi otázkami ochrany životního prostředí a zdraví a potřebou podporovat konkurenceschopnost evropského průmyslu a současně musí věnovat zvláštní pozornost malým a středním podnikům a jejich inovační schopnosti.

23. Kromě aktivní politiky hospodářské soutěže vyzývá Evropská rada členské státy, aby nadále snižovaly celkovou úroveň státní podpory a současně braly v úvahu případná selhání trhu. Tyto kroky musí být doprovázeny novým zaměřením podpor na dosažení některých horizontálních cílů, jako je výzkum a inovace, a optimalizací lidského kapitálu. Reforma regionální podpory by také měla přispět k dosažení vyšší úrovně investic a zajistit snížení nerovností v souladu s Lisabonskými cíly.

24. Evropská rada zdůrazňuje význam, který příkládá zlepšování regulativního rámce, a vybízí k energickému pokračování v práci, jak to mimo jiné předpokládá iniciativa šesti předsednictví a operativní program Rady na rok 2005, v rámci přípravy celkového hodnocení na některém z jejích nadcházejících zasedání. Bere na vědomí sdělení předložené Komisi a zdůrazňuje potřebu učinit v této souvislosti rázná opatření na evropské úrovni i na úrovni jednotlivých členských států. Evropská rada vyzývá Komisi a Radu, aby přezkoumaly společnou metodiku pro měření administrativní zátěže s cílem dospět k dohodě do konce roku 2005. Tato dohoda by měla využít výsledků pilotních projektů Komise očekávaných v průběhu roku 2005; Evropská rada vybízí Komisi, aby vypracovala svůj systém analýzy dopadů v souladu se svým sdělením, aby spolupracovala s Radou pro zajištění rychlejšího pokroku v oblasti zjednodušení a konečně aby iniciativně vyzývala k účasti všechny strany, kterých se tento proces přímo dotýká. Zdůrazňuje, že iniciativy přijaté v rámci zlepšování regulativního prostředí se samy nesmí stát administrativní zátěží.
25. Malé a střední podniky hrají klíčovou úlohu v oblasti růstu a zaměstnanosti a účastní se vytváření průmyslového zázemí. Členské státy by z tohoto důvodu měly pokračovat ve své politice omezování byrokracie, zavádět kontaktní místa s komplexními službami a zajistit přístup k úvěrům, mikropůjčkám, jiným formám financování a souvisejícím službám. Velmi důležitý je rovněž přístup malých a středních podniků k programům Společenství. Komise a členské státy se také vybízejí, aby co nejvíce využívaly sítí na podporu malých a středních podniků; za tímto účelem by měly se sociálními partnery na celostátní a regionální úrovni, a v rámci možností i s obchodními komorami urychleně stanovit, jaká opatření je nezbytné přijmout v oblasti racionalizace a spolupráce.

26. Evropská rada vyzývá Evropský investiční fond, aby diverzifikoval svoji činnost, zejména pokud jde o financování novátorských malých a středních podniků prostřednictvím sítí individuálních investorů („business angels“) a převodů technologií. Společně s Komisí by měly být nalezeny flexibilní finanční prostředky, které by pro tuto činnost byly vhodné. Podporou pro tato opatření by měl také být nový program Společenství pro konkurenceschopnost a inovaci.
27. Jednotný trh musí být rovněž založen na fyzickém vnitřním trhu, na němž neexistují omezení z hlediska interoperability a logistiky. Vybudování vysokorychlostních sítí v oblastech s nedostatečným pokrytím je nezbytným předpokladem pro rozvoj znalostní ekonomiky. Investice do infrastruktury obecně podpoří růst a zajistí větší konvergenci v hospodářské a sociální oblasti a v oblasti životního prostředí. V rámci iniciativy na podporu růstu a programů rychlého startu Evropská rada zdůrazňuje, že je nezbytné provést prioritní projekty v oblasti dopravních a energetických sítí, a vybízí Unii a členské státy, aby pokračovaly ve svém investičním úsilí a podporovaly partnerství mezi veřejným a soukromým sektorem.
28. Otevřená světová ekonomika nabízí nové příležitosti pro podporu růstu, konkurenceschopnosti a nového zaměření evropské ekonomiky. Evropská rada uznává, že je důležité dosáhnout při jednání v Dohá ambiciózní a vyvážené dohody a že je zapotřebí rozvíjet dvoustranné a regionální dohody o volném obchodu; sledování tohoto cíle musí být provázeno trvalým úsilím o zajištění sbližování norem na mezinárodní úrovni, včetně norem v oblasti dodržování práv duševního vlastnictví.

Růstem a zaměstnaností k sociální soudržnosti

29. Evropská rada vítá sdělení Komise o sociální agendě, která pomůže dosáhnout cílů Lisabonské strategie posílením evropského sociálního modelu založeného na úsilí o plnou zaměstnanost a větší sociální soudržnost.

30. Zvyšování zaměstnanosti a prodlužování aktivního pracovního věku spolu s reformou systémů sociální ochrany představují nejlepší způsob, jak zachovat stávající úroveň sociální ochrany.

Komise v rámci své probíhající práce na oživení Lisabonské strategie zváží způsoby, jak zajistit udržitelné financování našeho sociálního modelu a podá zprávu podzimní Evropské radě.

31. Cíle týkající se plné zaměstnanosti, kvality a produktivity práce a sociální soudržnosti musí být vyjádřeny v jasných a měřitelných prioritách: učinit z práce skutečnou možnost volby pro každého, přivést více lidí na trh práce, zlepšit adaptabilitu, investovat do lidského kapitálu, modernizovat sociální ochranu, podporovat rovné příležitosti, zejména mezi muži a ženami, a napomáhat sociálnímu začlenění.
32. Je nezbytné přivést více lidí na trh práce. Tohoto cíle bude dosaženo prováděním aktivní politiky zaměstnanosti, vytvářením podmínek pro to, aby se práce vyplácela, a přijímáním opatření na zajištění souladu mezi rodinným a pracovním životem, včetně zlepšování zařízení péče o děti; prioritu musejí mít také rovné příležitosti, strategie aktivního stárnutí, podpora sociální integrace a změna nehlášené pracovní činnosti na zákonné zaměstnání. Nové zdroje pracovních míst musí být také vytvořeny v oblasti služeb jednotlivcům a podnikům, v sociální ekonomice, v řízení krajiny a ochraně životního prostředí a v nových povoláních v průmyslu, mimo jiné prostřednictvím podpory místních partnerství pro růst a zaměstnanost.
33. Nové formy organizace práce a větší rozmanitost smluvních ujednání, lépe kombinující flexibilitu s jistotou, pomohou přispět k větší adaptabilitě pracujících a podniků. Důraz by se měl také klást na lepší předvídatost a řízení hospodářských změn.

34. Lidský kapitál je nejdůležitějším aktivem Evropy. Členské státy by měly znásobit své úsilí o zvýšení celkové úrovně vzdělávání a snížení počtu mladistvých předčasně opouštějících školu, zejména pokračováním v pracovním programu „Vzdělávání a odborná příprava 2010“. Pro splnění Lisabonských cílů je podmínkou *sine qua non* celoživotní učení, s přihlédnutím k potřebě vysoké kvality na všech úrovních. Evropská rada vybízí členské státy, aby zajistily, že celoživotní učení se stane příležitostí pro všechny, ať již ve školách, podnicích nebo domácnostech. Zvláštní pozornost je třeba věnovat tomu, aby přístup k celoživotnímu učení měli pracující s nízkou kvalifikací a zaměstnanci malých a středních podniků. Z tohoto důvodu Evropská rada požaduje neprodlené přijetí programu, který Komise v této souvislosti brzy předloží. K dostupnosti by také měla přispět organizace pracovní doby, služby na podporu rodiny, poradenství pro volbu povolání a nové formy sdílení nákladů.
35. Evropský prostor vzdělávání by měl být vytvořen podporováním geografické a profesní mobility. Evropská rada poukazuje na význam šíření Europasu a přijetí směrnice o uznávání odborných kvalifikací v roce 2005 a směrnice o evropském rámci kvalifikací v roce 2006.
36. Unie a členské státy by měly provádět politiku sociálního začlenění s jejím mnohostranným přístupem a zaměřit se při tom na cílové skupiny, jako jsou děti žijící v chudobě.
37. Návrat k trvalému a udržitelnému růstu vyžaduje větší demografickou dynamiku, lepší sociální a profesní začlenění a plnější využití lidského potenciálu, který představuje evropská mládež. Za tímto účelem Evropská rada přijala Evropský pakt mládeže, uvedený v příloze I, jako jeden z nástrojů přispívajících k dosažení Lisabonských cílů.

C. ZLEPŠOVÁNÍ ŘÍZENÍ

38. Je důležité, aby akce EU a členských států přispěly více a konkrétněji k růstu a zaměstnanosti. Bude proto zaveden zjednodušený mechanismus. Jeho cíl je trojí: umožnit stanovení priorit při současném zachování celkové rovnováhy strategie a součinnosti mezi jeho jednotlivými složkami; zlepšit provádění těchto priorit v praxi na základě většího zapojení členských států; a racionalizovat postup sledování, aby bylo možné lépe pochopit provádění strategie v jednotlivých členských státech.
39. Tento nový přístup založený na tříletém cyklu, který začíná v letošním roce a který bude muset být obnoven v roce 2008, bude obsahovat tyto etapy:
- a) Výchozím bodem cyklu bude synoptický dokument Komise („strategická zpráva“). Tuto zprávu posoudí Rada ve svých příslušných složeních a bude projednána na jarním zasedání Evropské rady, které stanoví hlavní politické zásady pro hospodářskou, sociální a environmentální dimenzi strategie.
 - b) V souladu s postupy podle článků 99 a 128 Smlouvy a na základě závěrů ze zasedání Evropské rady přijme Rada soubor „integrovaných hlavních zásad“ sestávající ze dvou částí: obecných hlavních zásad hospodářských politik a hlavních zásad zaměstnanosti. Jako obecný nástroj pro koordinaci hospodářských politik by se obecné hlavní zásady hospodářských politik měly nadále vztahovat na veškeré makroekonomické a mikroekonomické politiky, jakož i na politiku zaměstnanosti, pokud tato politika s nimi souvisí; hlavní obecné směry hospodářských politik zajistí obecný ekonomický soulad mezi třemi dimenzemi strategie.

c) Na základě „integrovaných hlavních zásad“:

- Členské státy vypracují na vlastní odpovědnost „národní programy reformy“ odpovídající jejím potřebám a jejich konkrétní situaci. Konzultace o těchto programech budou vedeny se všemi zainteresovanými stranami na regionální a celostátní úrovni, včetně parlamentních orgánů, v souladu s příslušnými postupy jednotlivých členských států. Tyto programy vezmou v úvahu vnitrostátní politické cykly, a mohou být v případě změny situace revidovány. Členské státy posílí svoji vnitřní koordinaci, v případě potřeby například jmenováním „národního koordinátora pro Lisabonskou strategii“;
- Komise zase představí jako paralelu národních programů „Lisabonský program Společenství“ obsahující všechna opatření, která musí být přijata na úrovni Společenství v zájmu růstu a zaměstnanosti s ohledem na potřebu sbližování politik.

- d) Zprávy o doplňujících akcích Lisabonské strategie, které každý rok posílají členské státy Komisi a které se mimo jiné týkají používání otevřené metody koordinace, budou nyní sloučeny do jediného dokumentu, v němž budou zřetelně odlišeny jednotlivé oblasti činnosti a zdůrazněna veškerá opatření přijatá v předchozích dvanácti měsících k provádění národních programů; první dokument tohoto typu bude předložen na podzim roku 2006.
- e) Komise podá každý rok zprávu o provádění strategie v jejích třech dimenzích. Na základě hodnocení Komise posoudí Evropská rada vždy na jaře pokrok, jehož bylo dosaženo, a rozhodne o případných nezbytných úpravách integrovaných hlavních zásad.
- f) U obecných hlavních zásad hospodářských politik se použijí stávající mechanismy mnohostranného dohledu.

40. Na konci třetího roku každého cyklu budou integrované hlavní zásady, národní programy reformy a Lisabonský program Společenství obnovovány v souladu s výše popsáním postupem, přičemž východiskem bude strategická zpráva Komise založená na celkovém hodnocení pokroku dosaženého za předchozí tři roky.
41. V roce 2005 začne uvedený cyklus v dubnu, přičemž Komise předloží integrované hlavní zásady vypracované na základě těchto závěrů. Členské státy se vybízejí, aby vypracovaly národní programy reformy na podzim roku 2005.

III. UDRŽITELNÝ ROZVOJ

42. U příležitosti oživení Lisabonské strategie Evropská rada znovu potvrzuje, že na Lisabonskou strategii jako takovou by mělo být pohlíženo v širším kontextu požadavku udržitelného rozvoje, podle něž je třeba řešit současné potřeby, aniž by byla ohrožena schopnost budoucích generací uspokojit svoje potřeby. Evropská rada souhlasí s přijetím prohlášení o hlavních zásadách udržitelného rozvoje na svém příštím zasedání v červnu roku 2005; toto prohlášení bude sloužit jako základ pro obnovení strategie udržitelného rozvoje přijaté na zasedání Evropské rady v Göteborgu v roce 2001. Tato nová, obsažnější a ambicióznější strategie, která zahrnuje cíle, ukazatele a účinný postup sledování, by měla být podpořena pozitivní dlouhodobou vizí a plně integrovat vnitřní a vnější rozměry. Nová strategie bude přijata do konce roku 2005 a Komise naznačila, že v patřičné době předloží příslušné návrhy.

IV. ZMĚNA KLIMATU

43. Evropská rada uznává, že je pravděpodobné, že změna klimatu bude mít v celosvětovém měřítku rozsáhlý negativní dopad na životní prostředí a na hospodářskou a sociální oblast. Potvrzuje, že celosvětová průměrná roční povrchová teplota by se neměla zvýšit o více než 2°C v porovnání s úrovní před průmyslovou revolucí, má-li být dosaženo konečného cíle rámcové úmluvy OSN o změně klimatu.
44. Evropská rada bere s velkým uspokojením na vědomí vstup Kjótského protokolu v platnost. V této souvislosti si přeje zejména poblahopřát Ruské federaci k ratifikaci tohoto protokolu.
45. Evropská rada vítá sdělení Komise nazvané „Zvítězit v boji proti globální změně klimatu“ a vybízí Komisi, aby pokračovala ve své analýze nákladů a výhod strategií snižování obsahu CO₂.
46. Evropská rada zdůrazňuje odhodlání EU dát nový impuls mezinárodním jednáním. Za tímto účelem je třeba:
 - prozkoumat možnosti ohledně režimu po roce 2012 v rámci procesu OSN týkajícího se změny klimatu a zajistit co možná nejširší spolupráci všech zemí a jejich účast na účinných a vhodných mezinárodních aktivitách;

- vypracovat střednědobou a dlouhodobou strategii EU pro boj proti změně klimatu, která by byla v souladu s cílem maximálního zvýšení teploty o 2°C. S ohledem na nutnost snížit v celosvětovém měřítku emise je v nadcházejících desetiletích zapotřebí společné úsilí všech zemí, v souladu se společnými, avšak diferencovanými úkoly a příslušnými kapacitami, jakož i značně znásobené úsilí všech hospodářsky vyspělejších zemí o souhrnné snížení. Aniž jsou vyloučeny nové přístupy k diferenciaci mezi stranami v budoucím spravedlivém a flexibilním rámci, EU očekává, že bude moci s ostatními stranami prozkoumat možné strategie pro dosažení nezbytného snížení emisí, a soudí, že v této souvislosti by měly být zváženy cesty ke snížení emisí skupiny vyspělých zemí v rozmezí 15-30 % do roku 2020 ve srovnání se základními hodnotami stanovenými v Kjótském protokolu a dále v duchu závěrů Rady ve složení pro životní prostředí. Tato rozpětí pro snížení emisí bude třeba přezkoumat podle výsledků budoucích jednání o podmínkách, za nichž lze tohoto cíle dosáhnout, včetně otázky nákladů a přínosů. Rovněž bude vhodné přezkoumat možnosti účinného zapojení zemí, které jsou velkými spotřebiteli energie, včetně zemí s nově se rozvíjejícími ekonomikami a rozvojových zemí;
- podporovat opatření, jež umožní snížit emise a současně budou nákladově efektivní.

Evropská rada se bude touto otázkou pravidelně zabývat.

V. MEZINÁRODNÍ TERMOJADERNÝ EXPERIMENTÁLNÍ REAKTOR (ITER)

47. Evropská rada zdůrazňuje, že do konce roku 2005 je třeba zahájit výstavbu mezinárodního termojaderného experimentálního reaktoru (ITER) v evropském místě, a vyzývá Komisi, aby učinila vše pro dosažení tohoto cíle, zejména aby do července 2005 finalizovala mezinárodní dohodu.

VI. PŘÍPRAVA SETKÁNÍ OSN NA NEJVYŠŠÍ ÚROVNI V ZÁŘÍ ROKU 2005

48. Evropská rada vítá zprávu generálního tajemníka Organizace spojených národů „Ve větší svobodě - za bezpečnost lidstva, rozvoj společnosti a lidská práva pro všechny“, předloženou dne 21. března 2005, jež je hlavním příspěvkem k přípravě setkání Organizace spojených národů na nejvyšší úrovni v září roku 2005, které se bude zabývat činnostmi navazujícími na Deklaraci tisíciletí z roku 2000 a na významné konference a setkání Organizace spojených národů na nejvyšší úrovni. Evropská rada znovu potvrzuje, že Unie je pevně odhodlána hrát prvořadou úlohu v rámci Organizace spojených národů všeobecně a zejména při přípravě setkání na nejvyšší úrovni. Evropská unie je rozhodnuta zajistit, aby tento proces vedl k formulování společných odpovědí na hlavní problémy rozvoje, bezpečnosti a lidských práv.
49. Evropská rada vyzývá Komisi a Radu k urychlení prací, zejména pokud jde o jednotlivé složky oblasti „rozvoj“, aby byla dána konečná podoba našim postojům k jednotlivým tématům a aby bylo Evropské unii umožněno hrát aktivní úlohu v budoucích diskusích.

Evropská rada zdůraznila zvláštní význam Afriky v roce 2005. Vítá záměr Komise urychleně předložit návrhy, jejichž účelem je podstatně přispět k revizi rozvojových cílů tisíciletí a posílit podporu Unie africkému kontinentu. Dále v této souvislosti vzala na vědomí nedávno předloženou zprávu Komise o Africe.

50. Evropská rada vyjadřuje přání, aby dialog se skupinami zemí a se zeměmi, s nimiž Unie udržuje strukturované styky, pokračoval a byl zesílen na všech úrovních, s cílem podpořit aktivní dynamiku sbližování postojů a dospět tak během setkání na nejvyšší úrovni v září roku 2005 k ambiciózním a vyváženým výsledkům.

VII. LIBANON

51. Evropská rada přijímá závěry o Libanonu přijaté Radou dne 16. března 2005 za své. Znovu potvrzuje své odhodlání podporovat suverénní, nezávislý a demokratický Libanon. Připomíná důležitost rezoluce č. 1559 Rady bezpečnosti OSN a vyjadřuje svoji plnou podporu misi zvláštního vyslance generálního tajemníka Organizace spojených národů.
52. Evropská rada vyzývá Sýrii, aby urychleně splnila závazky syrského prezidenta Bachara al Assada ze dne 12. března stáhnout veškeré syrské jednotky a zpravodajské služby z Libanonu. Toto stažení musí být úplné a musí se uskutečnit podle přesného harmonogramu.
53. Evropská rada si přeje, aby byla urychleně vytvořena nová vláda, která by mohla jednat v zájmu všech Libanonců. Tato vláda bude muset být schopna uspořádat svobodné, transparentní a spravedlivé volby podle stanoveného harmonogramu, v souladu s libanonskou ústavou a bez jakéhokoli cizího zásahu nebo vměšování. Evropská unie bude pozorně sledovat volební proces a bude připravena poskytnout pomoc.

Evropský pakt pro mládež

S ohledem na stárnutí populace Evropy považuje Evropská rada za nezbytné, aby mladí Evropané mohli využívat celé řady politik a opatření tvořících nedílnou součást Lisabonské strategie. Cílem paktu pro mládež je zlepšit vzdělávání, odbornou přípravu, mobilitu, profesní integraci a sociální začlenění mladých Evropanů, a současně zajistit soulad mezi pracovním a rodinným životem. Pakt by měl v těchto oblastech zajistit celkový soulad iniciativ a stát se východiskem pro silnou a trvalou mobilizaci ve prospěch mladých lidí. Jeho úspěch závisí na zapojení všech dotyčných stran, v první řadě národních, regionálních a místních organizací mládeže, jakož i Evropského fóra mládeže, regionálních a místních orgánů a sociálních partnerů.

Evropská rada vybízí Unii a členské státy, aby v rámci svých pravomocí a zejména v rámci evropské strategie zaměstnanosti a strategie sociálního začlenění přicházely s iniciativami v těchto oblastech:

V oblasti zaměstnanosti, integrace a sociálního rozvoje

- zajistit zvláštní sledování politik zaměřených na trvalou integraci mladých lidí na trhu práce, v rámci programu vzájemného učení o zaměstnání;
- usilovat o pokrok v oblasti zaměstnanosti mladých lidí;
- v rámci vnitrostátní politiky sociálního začlenění se prioritně zaměřit na zlepšování situace nejvíce zranitelných mladých lidí, zejména těch, kteří žijí v chudobě, a na iniciativy, jejichž cílem je předcházet neúspěchům při vzdělávání;
- vybízet zaměstnavatele a podniky, aby projevili sociální odpovědnost v oblasti profesní integrace mladých lidí;

- vést mladé lidi k tomu, aby pěstovali podnikatelského ducha a podporovat nástup mladých podnikatelů.

V oblasti vzdělávání, odborné přípravy a mobility

- zajistit, aby znalosti odpovídaly potřebám znalostní ekonomiky a za tímto účelem podporovat vytváření společného souboru základních schopností; zaměřit se v této souvislosti zejména na problém předčasného ukončení školní docházky;
- ve větší míře umožnit studentům, aby po určitou dobu studovali v jiném členském státě;
- podporovat mobilitu mladých lidí odstraňováním překážek pro stážisty, dobrovolníky a pracující a pro jejich rodiny;
- pro výzkumné pracovníky posílit iniciativy probíhající v rámci programu Marie Curie;
- rozvíjet užší spolupráci mezi členskými státy v oblasti transparentnosti a srovnatelnosti profesních kvalifikací a uznávání neformálního a informálního vzdělávání.

V oblasti zajišťování souladu mezi pracovním a rodinným životem

- podporovat soulad mezi pracovním a rodinným životem, za vzájemného sdílení odpovědnosti partnerů, zejména tím, že se rozšíří síť zařízení péče o děti a vytvoří novátorské formy organizace práce;
- zvážit politiky, které by byly ku prospěchu dětí, a to s ohledem na diskuse o Zelené knize Komise týkající se demografických změn.

**Zlepšení provádění
Paktu stability a růstu**

– Zpráva Rady Evropské radě –

Tato zpráva předkládá návrhy, jak posílit a vyjasnit provádění Paktu stability a růstu s cílem zlepšit koordinaci a monitorování hospodářských politik podle článku 99 Smlouvy a předejít nadměrným schodkům, jak požaduje čl. 104 odst. 1 Smlouvy.

Rada potvrzuje, že Pakt stability a růstu, který staví na člancích 99 a 104 Smlouvy, je zásadní součástí makroekonomického rámce Hospodářské a měnové Unie. Tím, že od členských států požaduje, aby koordinovaly svou rozpočtovou politiku a vyhýbaly se nadměrným schodkům, přispívá k dosažení makroekonomické stability v EU a sehrává klíčovou úlohu v zajišťování nízké inflace a nízkých úrokových sazeb, které zásadně přispívají k zajištění udržitelného hospodářského růstu a vytváření pracovních míst.

Rada připomíná prohlášení k článku III-184 (připojené k závěrečnému aktu Ústavy), které znovu potvrdilo oddanost Evropské rady cílům Lisabonské strategie - vytváření pracovních míst, strukturálním reformám a sociální soudržnosti - a které o rozpočtové politice uvedlo: „Cílem Unie je dosažení vyrovnaného hospodářského růstu a cenové stability. Proto je třeba, aby hospodářské a rozpočtové politiky stanovily správné priority v oblasti hospodářských reforem, inovace, konkurenceschopnosti a posílení soukromých investic a spotřeby v obdobích slabého hospodářského růstu. To by se mělo odrážet ve směřování rozpočtových rozhodnutí na vnitrostátní úrovni a na úrovni Unie, zejména prostřednictvím restrukturalizace příjmů a výdajů veřejných rozpočtů, za současného dodržování rozpočtové kázně v souladu s Ústavou a Paktem stability a růstu.“

Oba nominální pilíře paktu – 3 % referenční hodnota pro poměr schodku veřejných financí k HDP a 60 % referenční hodnota pro poměr veřejného dluhu k HDP – prokázaly svoji hodnotu a nadále zůstávají základním kamenem mnohostranného dohledu. V červnu roku 2004 však Evropská rada zaznamenala potřebu posílit a vyjasnit provádění Paktu stability a růstu, aby se podpořila odpovědnost jednotlivých států k fiskálnímu rámci EU a jeho transparentnost a aby se zlepšilo uplatňování jeho pravidel a ustanovení.

Pakt musí být používán ve všech zemích spravedlivým a konzistentním způsobem a musí být pochopitelný pro veřejnost. Rada znovu potvrzuje, že systém založený na pravidlech je nejlepší zárukou dodržování závazků a rovného zacházení se všemi členskými státy. Při posilování a vyjasňování paktu je důležité zajistit řádnou rovnováhu mezi vyšší mírou volnosti hospodářského posouzení a uvážení politik při dohledu a koordinaci rozpočtových politik a potřebou zachování jednoduchého, průhledného a vymahatelného rámce založeného na pravidlech.

Nicméně v Evropské unii skládající se z 25 zemí, která se vyznačuje značnou nesourodostí a rozmanitostí, a s ohledem na pětiletou zkušenost v HMU by obohacený společný rámec se silnějším důrazem na hospodářské odůvodnění jeho pravidel umožnil lépe zvládat rozdíly v hospodářských situacích v rámci Evropské unie. Z tohoto důvodu je cílem posílit hospodářské základy stávajícího rámce a tím posílit důvěryhodnost a prosazování. Cílem není zvýšit pevnost nebo pružnost stávajících pravidel, nýbrž jejich zefektivnění.

Na tomto základě si reforma klade za cíl lépe reagovat na dosud zjištěné nedostatky prostřednictvím většího důrazu na hospodářský rozvoj a většího zaměření na zabezpečení udržitelnosti veřejných financí. Dále je třeba, aby nástroje týkající se hospodářského řízení EU byly lépe propojeny za účelem zvýšení příspěvku fiskální politiky k hospodářskému růstu a podpory pokroku směřujícímu k realizaci Lisabonské strategie.

V návaznosti na sdělení Komise ze dne 3. září 2004 o „Posílení hospodářského řízení a vyjasnění provádění Paktu stability a růstu“ pracovala Rada na vytvoření konkrétních návrhů reformy Paktu stability a růstu.

Při přezkumu ustanovení Paktu stability a růstu Rada zjistila zejména pět oblastí, ve kterých by bylo možné dosáhnout zlepšení:

- i) posílení hospodářského odůvodnění rozpočtových pravidel s cílem zlepšit jejich důvěryhodnost a ztotožnění s nimi,
- ii) zvýšení míry, do které tvůrci politik jednotlivých států přijímají pravidla za „svá“,
- iii) účinnější využití období, kdy hospodářství roste rychleji než je obecný trend, k rozpočtové konsolidaci s cílem vyvarovat se procyklických politik,
- iv) lepší zohledňování období, kdy růst hospodářství nedosahuje obecného trendu, v doporučeních Rady,
- v) věnování dostatečné pozornosti zadlužení a udržitelnosti při dohledu nad rozpočtovými pozicemi.

Při vypracování návrhů reformy Paktu stability a růstu věnovala Rada náležitou pozornost zlepšení hospodářského řízení a zvýšení odpovědnosti jednotlivých států ve vztahu k fiskálnímu rámci, s cílem posílit hospodářské základy a účinnost paktu, jak v jeho preventivní, tak nápravné složce, zabezpečit dlouhodobou udržitelnost veřejných financí, posílit růst a předejít nadměrnému zatížení budoucích generací.

V souladu s lucemburským usnesením o koordinaci hospodářské politiky Rada potvrzuje, že posílená koordinace fiskálních politik musí dodržovat Smlouvou stanovenou zásadu subsidiarity, při respektování pravomocí vlád jednotlivých států pro určování jejich strukturálních a rozpočtových politik a současném dodržování ustanovení Smlouvy a Paktu stability a růstu.

Ministři v této zprávě uvádějí legislativní změny, které jsou nezbytné pro převedení jejich stanovisek k reformě Paktu stability a růstu do praxe. Jejich záměrem je ponechat změny na minimální úrovni a očekávají návrhy Komise na praktické provedení jejich stanovisek.

1. Zlepšování řízení

Rada se domnívá, že pro zvýšení legitimity fiskálního rámce EU a posílení podpory jeho cílů a institucionálních mechanismů je třeba, aby členské státy, Komise a Rada plnily, aniž by došlo k institucionálnímu přesunu pravomocí, své příslušné povinnosti, zejména:

- 1) Komise a Rada respektují působnost členských států při provádění jimi zvolených politik v rámci omezení stanovených Smlouvou, zejména články 99 a 104, zatímco členské státy musejí dodržovat doporučení Rady;
- 2) Komise musí včas uplatňovat své právo iniciativy a účinně používat pravidla, zatímco Rada a členské státy respektují odpovědnost Komise jako strážce Smlouvy a postupů v ní stanovených;
- 3) Rada musí odpovědně vykonávat právo rozhodovat podle svého uvážení, zatímco členské státy a Komise respektují odpovědnost Rady za koordinaci hospodářských politik v rámci Evropské unie a její úlohu v řádném fungování hospodářské a měnové unie;
- 4) Členské státy, Rada a Komise by měly znovu potvrdit svůj závazek provádět Smlouvu a Pakt stability a růstu účinně a včas, na základě vzájemné podpory a vzájemného tlaku, a úzce a konstruktivně spolupracovat v procesu hospodářského a fiskálního dohledu s cílem zaručit určitost a účinnost pravidel paktu.

Rada zdůrazňuje význam zlepšování řízení a posilování odpovědnosti jednotlivých členských států ve vztahu k fiskálnímu rámci pomocí návrhů, jež jsou nastíněny níže.

1.1. Spolupráce a komunikace

Rada, Komise a členské státy by měly Smlouvu a Pakt stability a růstu provádět účinně a včas. Strany by měly úzce a konstruktivně spolupracovat v procesu hospodářského a fiskálního dohledu s cílem zaručit určitost a účinnost pravidel paktu.

V duchu transparentnosti a odpovědnosti by měla být věnována řádná pozornost plné a včasné komunikaci mezi orgány a plné a včasné komunikaci s širokou veřejností. Na podporu otevřené a důvěrné výměny názorů by se Rada, Komise a členské státy měly zejména zavázat, aniž by tím byla dotčena jejich příslušná pravomoc, k výměně předběžných informací o svých záměrech ve všech fázích sledování rozpočtu a o postupu při nadměrném schodku.

1.2. Zlepšování vzájemné podpory a uplatňování vzájemného tlaku

Rada souhlasí, že zvyšování účinnosti vzájemné podpory a vzájemného tlaku je nedílnou součástí reformovaného Paktu stability a růstu. Rada a Komise se zavazují k odůvodňování a zveřejňování svých stanovisek a rozhodnutí během všech příslušných fází postupu podle paktu.

Na úrovni eurozóny by vzájemná podpora vzájemný tlak měly být uplatňovány v rámci koordinace uvnitř euroskupiny a měly by vycházet z horizontálního hodnocení vývoje rozpočtů jednotlivých členských států a jejich důsledků pro eurozónu jako celek. Toto hodnocení by se mělo provádět nejméně jednou ročně do začátku léta.

1.3. Doplnková vnitrostátní rozpočtová pravidla a orgány

Rada souhlasí, že vnitrostátní rozpočtová pravidla jednotlivých členských států by měla doplňovat závazky členských států v rámci Paktu stability a růstu. Naopak na úrovni EU by měly být poskytnuty pobídky a odstraněny překážky, aby vnitrostátní pravidla členských států mohla podporovat cíle Paktu stability a růstu. V této souvislosti Rada poukazuje na překážky vyplývající z účinku některých účetních a statistických pravidel systému ESA95 ve fiskálním rámci.

Používání stávajících vnitrostátních pravidel (výdajových pravidel atd.) by mohlo být projednáno ve stabilizačních a konvergenčních programech, avšak s patřičnou opatrností a za předpokladu jejich důležitosti z hlediska dodržování rozpočtových pravidel EU, protože členské státy jsou na evropské úrovni zavázány rozpočtová pravidla EU dodržovat, a za předpokladu, že dodržení rozpočtových pravidel EU je hlavním bodem hodnocení stabilizačních a konvergenčních programů.

Rada se domnívá, že mechanismy řízení na vnitrostátní úrovni by měly doplňovat rámec EU. Vnitrostátní orgány by mohly hrát významnější úlohu při fiskálním dohledu, aby byla posílena odpovědnost jednotlivých členských států, aby bylo podpořeno dodržování paktu pod vlivem vnitrostátního veřejného mínění a aby byla doplněna ekonomická analýza a analýza politiky na úrovni EU.

1.4. Program stability pro zákonodárné orgány

Rada vyzývá členské státy, aby při vypracovávání první aktualizace svého stabilizačního a konvergenčního programu po nástupu nové vlády do úřadu zajistily kontinuitu rozpočtových cílů potvrzených Radou na základě předchozí aktualizace stabilizačního a konvergenčního programu a aby - společně s nastíněním zákonodárného rámce - poskytly informace o prostředcích a nástrojích, které mají v úmyslu použít k dosažení těchto cílů tím, že stanoví svoji rozpočtovou strategii.

1.5. Zapojení vnitrostátních parlamentů

Rada vyzývá vlády členských států, aby stabilizační a konvergenční programy a stanoviska Rady k těmto programům předložily svým vnitrostátním parlamentům. Vnitrostátní parlamenty si mohou přát projednat kroky v návaznosti na doporučení v rámci postupu včasného varování a postupu při nadměrném schodku.

1.6. Spolehlivé makroekonomické prognózy

Rada uznává důležitost toho, aby rozpočtové výhledy vycházely z reálných a obezřetných makroekonomických prognóz. Uznává rovněž významný přínos, který mohou prognózy Komise znamenat pro koordinaci hospodářských a fiskálních politik.

Členské státy, zejména členské státy eurozóny a členské státy, které se účastní ERM II, by měly ve svých makroekonomických a rozpočtových předpovědích používat „společné vnější předpoklady“, pokud jim je Komise včas poskytne. Členské státy mohou své stabilizační a konvergenční programy založit na svých vlastních výhledech. Rozdíly mezi prognózami na vnitrostátní úrovni a prognózami Komise by nicméně měly být podrobněji objasněny. Toto objasnění poslouží jako odkaz při zpětném hodnocení omylů v prognózách.

Vzhledem k tomu, že omyly v prognózách jsou nevyhnutelné, měl by být ve stabilizačních a konvergenčních programech kladen větší důraz na provádění komplexních analýz citlivosti nebo na vypracování alternativních scénářů, aby Komise a Rada mohly zvážit kompletní škálu možných fiskálních výsledků.

1.7. Statistické řízení

Rada souhlasí, že plnění fiskálního rámce a jeho důvěryhodnost se opírají hlavně o kvalitu, spolehlivost a včasnost fiskálních statistik. Spolehlivé a včasné statistiky jsou nejen nezbytné pro hodnocení rozpočtové pozice daného státu; úplná transparentnost těchto statistik rovněž umožní finančním trhům lépe posoudit úvěruschopnost jednotlivých členských států, což představuje významnou signalizační funkci v případě omylů v politice.

Hlavním problémem zůstává zajištění přiměřených postupů, zdrojů a schopností pro vytvoření kvalitních statistik na vnitrostátní a evropské úrovni, s cílem zajistit nezávislost, integritu a odpovědnost vnitrostátních statistických úřadů i Eurostatu. Kromě toho je nutné klást důraz na rozvoj provozní kapacity, schopnosti sledování, nezávislosti a odpovědnosti Eurostatu. V průběhu roku 2005 se budou Komise a Rada zabývat otázkou zlepšování řízení evropského statistického systému.

Členské státy a orgány EU by měly potvrdit svůj závazek vytvářet kvalitní a spolehlivé rozpočtové statistiky a za účelem dosažení tohoto cíle zajistit vzájemnou spolupráci. Mělo by se zvážit uložení sankcí vůči členskému státu, pokud poruší povinnosti řádně oznámit údaje o veřejných financích.

2. Posílení preventivní složky

Existuje široká shoda o tom, že období růstu převyšujícího obecný trend by měla sloužit k rozpočtové konsolidaci s cílem vyhnout se procyklickým politikám. Minulý neúspěch v oblasti dosažení střednědobého rozpočtového cíle „téměř vyrovnaného nebo přebytkového rozpočtu“ vyžaduje posílení preventivní složky Paktu stability a růstu, a to prostřednictvím obnoveného závazku členských států přijmout rozpočtová opatření nutná pro směřování k tomuto cíli a pro jeho dodržování.

2.1. Definice střednědobého rozpočtového cíle

Pakt stability a růstu stanoví povinnost členských států dodržovat u svého rozpočtového stavu střednědobý cíl „téměř vyrovnaného nebo přebytkového rozpočtu“ (CTBOIS).

Vzhledem k rostoucí hospodářské a rozpočtové různorodosti v EU s 25 členskými státy Rada souhlasí, aby byl střednědobý cíl pro jednotlivé členské státy diferencován a aby se tak zohlednila rozmanitost hospodářských a rozpočtových pozic a vývojů, jakož i fiskálního rizika pro udržitelnost veřejných financí, rovněž s ohledem na možné demografické změny.

Rada proto navrhuje stanovit střednědobé cíle, které přihlížejí k typickým rysům hospodářství každého členského státu a sledují trojí cíl. Za prvé by měly stanovit dostatečnou rezervu, pokud jde o 3% hranici schodku. Rovněž by měly zajistit rychlý pokrok směrem k udržitelnosti. S ohledem na dva výše uvedené cíle by měly poskytnout prostor pro úpravu rozpočtu, zejména při zohlednění potřeb veřejných investic.

Střednědobé cíle by měly být diferencované a mohou se u jednotlivých členských států odchýlit od CTBOIS na základě jejich současného poměru zadlužení a potenciálním růstu s tím, že zůstane zachována dostatečná rezerva pod referenční hodnotou -3 % HDP. Rozmezí střednědobých cílů pro jednotlivé země eurozóny a pro členské státy ERM II by se tedy mělo pohybovat, v cyklicky očištěném vyjádření a bez jednorázových a dočasných opatření, mezi -1 % HDP pro země s nízkým zadlužením a vysokým potenciálním růstem a vyrovnaným nebo přebytkovým rozpočtem pro země s vysokým zadlužením a nízkým potenciálním růstem.

Dlouhodobá udržitelnost veřejných financí by byla podpořena konvergencí poměru zadlužení k obezřetné úrovni.

Implicitní závazky (související s rostoucími výdaji s ohledem na stárnutí obyvatelstva) by měly být vzaty v úvahu, jakmile Rada stanoví a schválí příslušná kritéria a postupy pro tento účel. Do konce roku 2006 by měla Komise podat zprávu o pokroku dosaženém na cestě k metodice doplnění analýzy prostřednictvím začlenění těchto implicitních závazků.

Rada nicméně zdůrazňuje, že pokud jde o fiskální politiku, není možné v krátké době očekávat zvládnutí plných strukturálních dopadů stárnutí obyvatelstva, a vyzývá členské státy, aby pokračovaly v úsilí provádět strukturální reformy v oblastech spojených se stárnutím jejich obyvatelstva, jakož i směrem k zvýšení míry zaměstnanosti a účasti.

Střednědobé rozpočtové cíle by mohly být zrevidovány, kdykoli bude provedena významná reforma a v každém případě každé čtyři roky, aby se v nich odrazil vývoj veřejného dluhu, potenciálního růstu a fiskální udržitelnosti.

2.2. Cesta k dosažení střednědobého cíle

Rada se domnívá, že by prostřednictvím zesílené rozpočtové kázně v obdobích hospodářského oživení mělo být dosaženo souměrnějšího přístupu k fiskální politice v průběhu cyklu, s cílem vyhnout se procyklickým politikám a dospět postupně k střednědobému cíli, vytvořit tak nezbytnou rezervu pro období hospodářského poklesu a přiměřeným tempem snížit veřejný dluh a tím přispět k dlouhodobé udržitelnosti veřejných financí.

Členské státy by se měly na evropské úrovni zavázat k aktivní konsolidaci veřejných financí v období konjunktury. Předpokládá se, že neočekávané mimořádné příjmy budou využity ke snížení schodku a dluhu.

Členské státy, které dosud nedosáhly svých střednědobých cílů, by měly přijmout opatření k jejich dosažení v průběhu současného cyklu. Intenzita úpravy by měla být vyšší v období konjunktury, v období poklesu by mohla být nižší. K dosažení svých střednědobých cílů by členské státy eurozóny nebo ERM-II měly usilovat o provedení každoroční úpravy přibližně o 0,5 % HDP v cyklicky očištěném vyjádření a bez jednorázových a jiných dočasných opatření. „Obdobím konjunktury“ se rozumí období, kdy produkce převyšuje svoji potenciální úroveň, s přihlédnutím k daňové elasticitě.

Členské státy, které nepostupují podle požadované cesty k nápravě, uvedou důvody odchylky v každoroční aktualizaci stabilizačních a konvergenčních programů. Komise bude poskytovat doporučení ohledně vhodné politiky, kterými povzbudí členské státy, aby se neodchylovaly od své cesty k nápravě. Tato doporučení ohledně politiky v této oblasti budou nahrazena včasnými varováními v souladu s Ústavou, jakmile vstoupí v platnost.

2.3. Přihlédnutí ke strukturálním reformám

Rada souhlasí s tím, aby pro posílení prorůstové charakteristiky paktu bylo při definici cesty k dosažení střednědobého cíle pro země, které tohoto cíle dosud nedosáhly, a při umožnění dočasné odchylky od tohoto cíle pro země, které jej již dosáhly, přihlédnuto ke strukturálním reformám, za jasného předpokladu, že musí být zaručena dostatečná rezerva pro zajištění dodržování referenční hodnoty 3 % HDP pro rozpočtový schodek a že se v rámci programového období očekává návrat rozpočtové pozice do souladu se střednědobým cílem.

Přihlédnuto bude pouze k významným reformám s přímými dlouhodobými úspornými účinky, včetně zvyšování potenciálního růstu, a tedy s ověřitelným pozitivním dopadem na dlouhodobou udržitelnost veřejných financí. V rámci každoroční aktualizace stabilizačních a konvergenčních programů bude muset být poskytnuta podrobná analýza nákladů a přínosů těchto reforem z rozpočtového hlediska.

Tyto návrhy je třeba vložit do nařízení 1466/97.

Rada si je navíc vědoma toho, že dodržování rozpočtových cílů Paktu stability a růstu by nemělo omezovat strukturální reformy, které nesporně zlepšují dlouhodobou udržitelnost veřejných financí. Rada uznává, že zvláštní pozornost musí být věnována reformě důchodového systému, která zavádí vícepilířový systém zahrnující povinný fondový pilíř. Ačkoliv tyto reformy představují krátkodobé zhoršení stavu veřejných financí v průběhu období jejich provádění, dlouhodobá udržitelnost veřejných financí se výrazně zlepší. Rada proto souhlasí, že členským státům provádějícím tyto reformy by měla být povolena odchylka od cesty k dosažení střednědobého cíle nebo od střednědobého cíle samotného. Odchylka od střednědobého cíle by měla odrážet čisté náklady na reformu veřejného pilíře, pokud odchylka zůstane dočasná a pokud je zachována dostatečná rezerva vzhledem k referenční hodnotě.

3. Zlepšení provádění postupu při nadměrném schodku

Postup při nadměrném schodku by měl zůstat jednoduchý, transparentní a spravedlivý. Zkušenost z posledních let však ukazuje na možný prostor pro zlepšení jeho provádění.

Hlavní zásadou použití postupu je urychlené odstranění nadměrného schodku.

Rada zdůrazňuje, že účelem postupu při nadměrném schodku je pomáhat, spíše než trestat, a poskytnout tak členským státům prostřednictvím zlepšeného dohledu, vzájemné podpory a vzájemného tlaku pobídky pro dodržování rozpočtové kázně. Navíc je při provádění postupu při nadměrném schodku třeba jasně odlišit chyby v politice od chyb v prognózách. Pokud však členský stát nesplní doporučení, která mu jsou v rámci postupu při nadměrném schodku podána, má Rada pravomoc uplatnit dostupné sankce.

3.1. Příprava zprávy Komise podle čl. 104 odst. 3

Aby se podle čl. 104 odst. 1 Smlouvy zamezilo nadměrným schodkům veřejných financí, tvoří zpráva vypracovaná Komisí v souladu s čl. 104 odst. 3 Smlouvy na základě jejího sledování základ pro stanovisko Hospodářského a finančního výboru, následné hodnocení Komise a nakonec i pro rozhodnutí Rady o existenci nadměrného schodku, jakož i pro její doporučení včetně lhůt pro odstranění tohoto schodku.

Rada a Komise jsou odhodlány jednoznačně zachovat a dodržovat referenční hodnoty 3 % a 60 % HDP jakožto základní kameny pro sledování vývoje rozpočtové situace a poměru veřejného dluhu k HDP v členských státech. Komise vždy vypracuje zprávu podle čl. 104 odst. 3 Smlouvy. Komise ve své zprávě posoudí, zda lze použít jednu nebo více výjimek uvedených v čl. 104 odst. 2 písm. a) a b). Rada navrhuje změnu nebo vyjasnění rozsahu působnosti těchto výjimek.

Jak je uvedeno ve Smlouvě, Komise ve své zprávě navíc přihlédne k tomu, zda schodek veřejných financí členského státu překračuje veřejné investiční výdaje, jakož i ke všem dalším závažným faktorům včetně střednědobé hospodářské a rozpočtové pozice členského státu. Rada navrhuje vyjasnění pojmu „všechny další závažné faktory.“

3.2. „Výjimečné a dočasné“ překročení referenční hodnoty schodku

Smlouva v čl. 104 odst. 2 písm. a) druhé odrážce stanovuje výjimku, je-li překročení referenční hodnoty pouze výjimečné a dočasné a zůstává-li poměr blízko referenční hodnoty.

Vzhledem k tomu, že k využití této výjimky musí poměr vždy zůstat blízko referenční hodnoty, uvádí nařízení 1467/97 definice, kdy je možné mírné překročení referenční hodnoty považovat za výjimečné a dočasné: aby mohlo být překročení považováno za výjimečné, musí být způsobeno neobvyklou událostí, kterou dotyčný členský stát nemůže nikterak ovlivnit a která má zásadní dopad na finanční situaci veřejné správy, nebo musí vzniknout v důsledku prudkého hospodářského propadu. Aby mohlo být překročení považováno za dočasné, musí rozpočtové prognózy předkládané Komisi naznačovat, že po skončení neobvyklé události či prudkého hospodářského propadu schodek klesne pod referenční hodnotu.

Prudký hospodářský propad je v současnosti - zpravidla - definován jako roční pokles reálného HDP nejméně o 2 %. Nařízení 1467/97 navíc v případě ročního poklesu HDP o méně než 2 % Radě přesto umožňuje rozhodnout o neexistenci nadměrného schodku, s přihlédnutím k dalším podpůrným důkazům, zejména co se týče prudkosti poklesu nebo kumulované ztráty produkce v porovnání s minulými trendy.

Rada se domnívá, že současná definice „prudkého hospodářského propadu“ uvedená v čl. 2 odst. 2 nařízení 1467/97 je příliš omezující. Podle názoru Rady je třeba odstavce 2 a 3 článku 2 nařízení 1467/97 upravit tak, aby umožňovaly Komisi a Radě při jejich posuzování a rozhodování o existenci nadměrného schodku podle čl. 104 odst. 3 až 6 Smlouvy považovat za výjimečné takové překročení referenční hodnoty, které je způsobeno zápornou mírou růstu nebo kumulovanou ztrátou produkce v průběhu delšího období růstu velmi nízkého ve srovnání s potenciálním růstem.

3.3. „Všechny další závažné faktory“

Čl. 104 odst. 3 Smlouvy požaduje, aby při přípravě zprávy o nesplnění kritéria dodržování rozpočtové kázně Komise „přihlédla k tomu, zda schodek veřejných financí překračuje veřejné investiční výdaje, jakož i ke všem dalším závažným faktorům včetně střednědobé hospodářské a rozpočtové pozice členského státu“. Vyrovnané celkové zhodnocení musí zahrnout všechny tyto faktory.

Rada zdůrazňuje, že zohlednění „dalších závažných faktorů“ v postupu vedoucím k rozhodnutí o existenci nadměrného schodku (čl. 104 odst. 4, 5 a 6) musí být plně podmíněno splněním základní zásady, a to předtím, než jsou zohledněny další závažné faktory, že překročení referenční hodnoty je dočasné a že schodek se od referenční hodnoty příliš nevzdaluje.

Rada je toho názoru, že je třeba vyjasnit rámec, který zohledňuje „všechny další závažné faktory“. Zpráva Komise podle čl. 104 odst. 3 by měla příslušným způsobem odrážet vývoj střednědobé hospodářské situace (zejména potenciální růst, převládající cyklické podmínky, provádění politik v kontextu Lisabonské agendy a politik na podporu výzkumu a vývoje a inovací) a vývoj střednědobé rozpočtové pozice (zejména úsilí o fiskální konsolidaci v období konjunktury, udržitelnost dluhu, veřejné investice a celkové zdraví veřejných financí). Dále se řádně zohlední jakékoli další faktory, které jsou podle mínění dotyčného členského státu významné pro celkové kvalitativní posouzení překročení referenční hodnoty. V této souvislosti se zvláště přihlédne k rozpočtovému úsilí o zvýšení nebo udržení vysoké úrovně finančních příspěvků na podporu mezinárodní solidarity a dosažení cílů evropské politiky, zejména sjednocení Evropy, pokud má nepříznivý dopad na růst a fiskální zatížení členského státu.

Rozhodně by se nemělo usilovat o novou definici maastrichtské referenční hodnoty pro schodek prostřednictvím vyloučení některých rozpočtových položek.

Pokud Rada na základě čl. 104 odst. 6 rozhodla, že v členském státě existuje nadměrný rozpočtový schodek, budou „další závažné faktory“ rovněž zohledněny v následném postupu podle článku 104. Neměly by se však brát v úvahu pro účely čl. 104 odst. 12, tj. při rozhodování Rady o tom, zda členský stát svůj nadměrný schodek odstranil.

Tyto návrhy je třeba vložit do nařízení 1467/97.

3.4. Zohlednění reforem důchodového systému

Rada souhlasí s tím, že je třeba pečlivě zvážit mírné překročení referenční hodnoty, které odráží provádění důchodových reforem zavádějících vícepilířový systém, který zahrnuje povinný fondový pilíř. Ačkoliv provádění těchto reforem vede ke krátkodobému zhoršení stavu veřejných financí, dlouhodobá udržitelnost veřejných financí se výrazně zlepší.

Komise a Rada budou při všech hodnoceních rozpočtu v rámci postupu při nadměrném schodku věnovat náležitou pozornost provádění těchto reforem.

Při posuzování podle čl. 104 odst. 12, zda byl nadměrný schodek odstraněn, budou Komise a Rada hodnotit zejména vývoj údajů o schodku při postupu při nadměrném schodku, přičemž vezmou rovněž v úvahu čisté náklady na reformu veřejného pilíře. Zohlednění čistých nákladů na reformu bude prováděno prvních pět let od okamžiku, kdy členský stát zavedl povinný fondový systém, nebo pět let po roce 2004 u států, které již takový systém zavedly. Toto zohlednění bude navíc regresivní, tj. během období pěti let bude zohledněno 100, 80, 60, 40 a 20 % čistých nákladů na reformu veřejného pilíře.

3.5. Zvýšené zaměření na dluh a udržitelnost

V souladu s ustanoveními Smlouvy musí Komise zkoumat dodržování rozpočtové kázně na základě jak schodkového, tak dluhového kritéria. Rada souhlasí s tím, že je třeba se více zaměřit na dluh a udržitelnost, a znovu potvrzuje potřebu uspokojivým tempem snížit míru veřejného dluhu pod 60 % HDP, a to při zohlednění makroekonomických podmínek. Čím vyšší je u členských států poměr dluhu k HDP, tím vyšší musí být jejich úsilí jej rychle snížit.

Rada se domnívá, že je třeba posílit rámec dohledu nad zadlužeností uplatněním pojmu „dostatečně klesající a uspokojivým tempem se přibližující k referenční hodnotě“ na míru zadlužení v kvalitativním vyjádření tím, že zohlední makroekonomické podmínky a dynamiku dluhu, včetně snahy o dosažení vhodné úrovně primárního přebytku, jakož i jiných opatření na snížení hrubého dluhu a strategií řízení dluhu. Pro země nad referenční hodnotou Rada ve svých stanoviscích ke stabilizačním a konvergenčním programům vypracuje doporučení k dynamice dluhu.

K tomu není třeba měnit stávající nařízení.

3.6. Prodloužení lhůt pro přijetí účinných opatření a kroků

Rada se domnívá, že lhůta pro přijetí rozhodnutí podle čl. 104 odst. 6 o existenci nadměrného schodku by se měla prodloužit ze tří na čtyři měsíce po lhůtě pro fiskální oznámení. Rada se navíc domnívá, že lhůtu pro přijetí účinných opatření na základě doporučení pro odstranění nadměrného schodku podle čl. 104 odst. 7 je možno prodloužit ze 4 na 6 měsíců, aby mohly členské státy opatření lépe začlenit do vnitrostátního rozpočtového procesu a mohly lépe rozpracovat soubor opatření. To by mohlo usnadnit přijetí opravných souborů strukturálních opatření (jako opaku k převážně dočasným opatřením). Dále by díky delším lhůtám bylo možno zohlednit aktualizovanou prognózu Komise, takže by bylo možno společně vyhodnotit přijatá opatření a významné změny v podmínkách růstu, jež by mohly být důvodem pro prodloužení lhůt. Ze stejných důvodů by měla být prodloužena jednoměsíční lhůta Rady pro přijetí rozhodnutí pro přechod od čl. 104 odst. 8 k čl. 104 odst. 9 na dvouměsíční lhůtu a dvouměsíční lhůta v čl. 104 odst. 9 by měla být prodloužena na čtyři měsíce.

Tyto návrhy by vyžadovaly změny v příslušných člancích nařízení 1467/97.

3.7. Počáteční lhůta pro odstranění nadměrného schodku

Rada se domnívá, že by lhůta pro odstranění nadměrného schodku měla být zpravidla rok po jeho zjištění, a tedy za běžných podmínek druhý rok po jeho vzniku. Rada však souhlasí s tím, že prvky, které se musí zohlednit při stanovování počáteční lhůty pro odstranění nadměrného schodku, by měly být lépe vymezeny a měly by zahrnovat zejména celkové hodnocení všech faktorů uvedených ve zprávě podle čl. 104 odst. 3.

Země s nadměrným schodkem budou muset dosáhnout ročního minimálního fiskálního úsilí nejméně 0,5 % HDP v cyklicky očištěném vyjádření, bez jednorázových opatření, a počáteční lhůta pro opravu nadměrného schodku by měla být stanovena s přihlédnutím k tomuto minimálnímu fiskálnímu úsilí. Pokud se toto úsilí jeví jako dostatečné pro odstranění nadměrného schodku během roku následujícího po jeho zjištění, pak není třeba počáteční lhůtu stanovovat na dobu delší než je tento rok.

Rada však souhlasí s tím, že v případě zvláštních okolností by bylo možné počáteční lhůtu pro odstranění nadměrného schodku stanovit o jeden rok delší, tj. druhý rok po jeho zjištění, a tím za běžných okolností třetí rok po jeho vzniku. Při rozhodování o existenci zvláštních okolností se zohlední vyrovnané celkové zhodnocení faktorů uvedených ve zprávě podle čl. 104 odst. 3.

Počáteční lhůta bude stanovena, aniž je dotčeno zohlednění systémových důchodových reforem a aniž jsou dotčeny lhůty platné pro nové a budoucí členské státy.

3.8. Revize lhůt pro odstranění schodku

Rada souhlasí s tím, že by lhůty pro odstranění nadměrného schodku mohly být revidovány a prodlouženy v případě, že během postupu při nadměrném schodku dojde k neočekávaným nepříznivým hospodářským událostem s výrazným nepříznivým dopadem na rozpočet. Opakování doporučení podle čl. 104 odst. 7 nebo oznámení podle čl. 104 odst. 9 Smlouvy je možné a mělo by být použito, pokud dotýčný členský stát přijal účinná opatření v souladu s počátečním doporučením nebo oznámením. To je třeba stanovit v nařízení 1467/97.

Členské státy by musely prokázat, že přijaly účinná opatření v souladu s doporučeními. Pokud byla v reakci na předchozí doporučení přijata účinná opatření a nepředvídatelný vývoj v oblasti růstu opravňuje k revizi lhůt pro odstranění nadměrného schodku, nepřikročilo by se v postupu k dalšímu kroku. Referenčním údajem, vůči němuž by se vyhodnocoval nepředvídatelný vývoj růstu, by byla prognóza růstu obsažená v doporučení Rady.
